

Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID)
Postboks 8019 Dep

0030 Oslo

Vår ref:
25/00886-2

Saksbehandler:
Inger Aasgaard

Dato:
17. november 2025

Barneombudets høringssvar - Endringer i folketrygdloven kap. 15 - Stønader til enslig mor eller far

Vi takker for muligheten til å komme med innspill til lovforslag om endringer i folketrygdloven kapittel 15 om stønader til enslig mor eller far, jf. høringsnotat av 16. oktober 2025.

Oppsummert mener Barneombudet at Arbeids- og inkluderingsdepartementets vurdering av hvordan lovforslaget om avvikling av overgangsstønaden er mangelfullt utredet og vurdert opp mot statens forpliktelser etter Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon.

Ettersom forslaget til Arbeids- og inkluderingsdepartementet trolig vil innebære at flere enslige forsørgere vil kunne bli avhengig av økonomisk sosialhjelp, må departementet vurdere å innføre kompenserende tiltak som sikrer at barns rettigheter alltid ivaretas av Nav-kontorene.

Departementet har ikke vurdert hvordan forslaget påvirker barns rettigheter

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle saker som berører dem. Dette følger av Grunnloven § 104 annet ledd og FNs barnekonvensjon artikkel 3 nr. 1. Forpliktelsen gjelder også ved lov- og forskriftsarbeid, og krever blant annet at departementet kartlegger hvordan forslagene påvirker barn, herunder positive og negative konsekvenser, og vurderer hvordan forslagene i størst mulig grad kan ivareta barns rettigheter og behov.

Saksbehandlingskravet fremgår også indirekte av utredningsinstruksen, herunder formålsparagrafen § 1-1, som slår fast at instruksen skal legge et godt grunnlag for tilstrekkelig utredning av forholdet til Grunnloven og menneskerettighetene. Barn som berørt gruppe er spesifikt omtalt i utredningsinstruksens generelle veileder, hvor det fremgår at «*Ved utredning av statlige tiltak som har direkte eller indirekte betydning for barn, skal man vurdere*

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

hvilke virkninger tiltakene vil medføre for barn. Dette skal sørge for at hensynet til barns beste ivaretas i slike vurderinger.»¹

Departementet foreslår å avvikle stønadene etter folketrygdloven kapittel 15 for alle, med unntak av enslige mødre eller fedre som har aleneomsorg for barn under 14 måneder eller særlig tilsynskrevende barn.

I høringsnotatet har departementet blant annet redegjort for kjennetegn ved stønadsmottakere av overgangsstønad, samt undersøkelser av arbeidsdeltakelse etter tidligere endringer i regelverket. Departementet viser også til at enslige foreldre som gruppe er overrepresentert blant husstander med lavinntekt, og at det er grunn til å anta at gruppen enslige som mottar overgangsstønad har større utfordringer enn enslige foreldre samlet sett.

Det er imidlertid ingen omtale av barns rettigheter i høringsnotatet. Det er heller ikke vurdert hvilke potensielle konsekvenser forslaget vil ha for barn med foreldre som berøres av forslaget, herunder en vurdering av barnets beste.

Barneombudet mener dette er svært uheldig, da vi og andre høringsinstanser dermed er avskåret fra å ta stilling til departementets vurdering av hvordan forslaget vil kunne påvirke barn. Dette er også problematisk ettersom barn som vokser opp i lavinntektsfamilier har større risiko for å ikke få oppfylt sine grunnleggende rettigheter.² Dette krever at eventuelle forslag som potensielt vil kunne påvirke denne gruppen barn i negativ retning må utredes nøye.

Vi oppfordrer departementet til å gjøre en ny vurdering av hvordan regelverksendringene påvirker barns rettigheter.

Behov for kompenserende tiltak som styrker barns rettigheter i Nav

Som redegjort for over innebærer en barnets beste-vurdering blant annet å kartlegge hvilke positive og/eller negative konsekvenser et tiltak kan ha for barns rettigheter. Dersom det er andre hensyn som er mer tungtveiende enn det som er til barnets beste, må myndighetene vurdere om det finnes kompenserende tiltak som kan settes inn, for å oppfylle barns rettigheter så godt det lar seg gjøre.

Departementet legger til grunn at avvikling av stønadene vil kunne føre til at enslige forsørgere som ikke lenger fyller vilkårene for stønad i medhold av folketrygdloven kapittel 15, vil kunne ha økt behov for annen støtte. Det foreslås derfor å øke rammetilskuddet til kommunene med 9 mill. kroner i 2026, for å kompensere for økte utgifter til økonomisk sosialhjelp som følge av

¹ Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (2023). Veileder til utredningsinstruksen. Hentet fra <https://dfo.no/fagomrader/utredning-og-analyse-av-statlige-tiltak/veileder-til-utredningsinstruksen>

² Se f.eks. Barne- og familiedepartementet (2023). En barndom for livet – økt tilhørighet, mestring og læring for barn i fattige familier (Rapport fra Ekspertgruppen om barn i fattige familier). Barne- og familiedepartementet. Hentet fra [En barndom for livet – Økt tilhørighet, mestring og læring for barn i fattige familier. Revidert utgave, desember 2024](#)

utfasingen, samt å styrke andre ordninger som kan komme målgruppen for stønad til enslig mor eller far til gode i 2026, jf. høringsnotatets kap. 6.

Barneombudet mener det er positivt at kommunene kompenseres økonomisk, dersom lovendringene vedtas, samt at andre ordninger styrkes. Vi mener imidlertid at enhver omlegging av statlige kontantytelser som innebærer at flere personer som forsørger barn kan få rett på sosiale tjenester fra Nav, fordrer at departementet parallelt sikrer at barns rettigheter ivaretas av de kommunale Nav-kontorene.

Barneombudet har i en årrekke påpekt at barns behov og rettigheter er mangelfullt ivaretatt av Nav. Vi mener et viktig tiltak for å sikre at barns behov alltid blir kartlagt, vurdert og vektlagt som et grunnleggende hensyn når foreldre søker om sosiale tjenester, er å lovfeste hensynet til barnets beste i sosialtjenesteloven. Dette er etter vårt syn et viktig virkemiddel for å sikre barns rett til økonomisk og sosial trygghet.

Med vennlig hilsen

Mina Gerhardsen
barneombud

Inger Aasgaard
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.